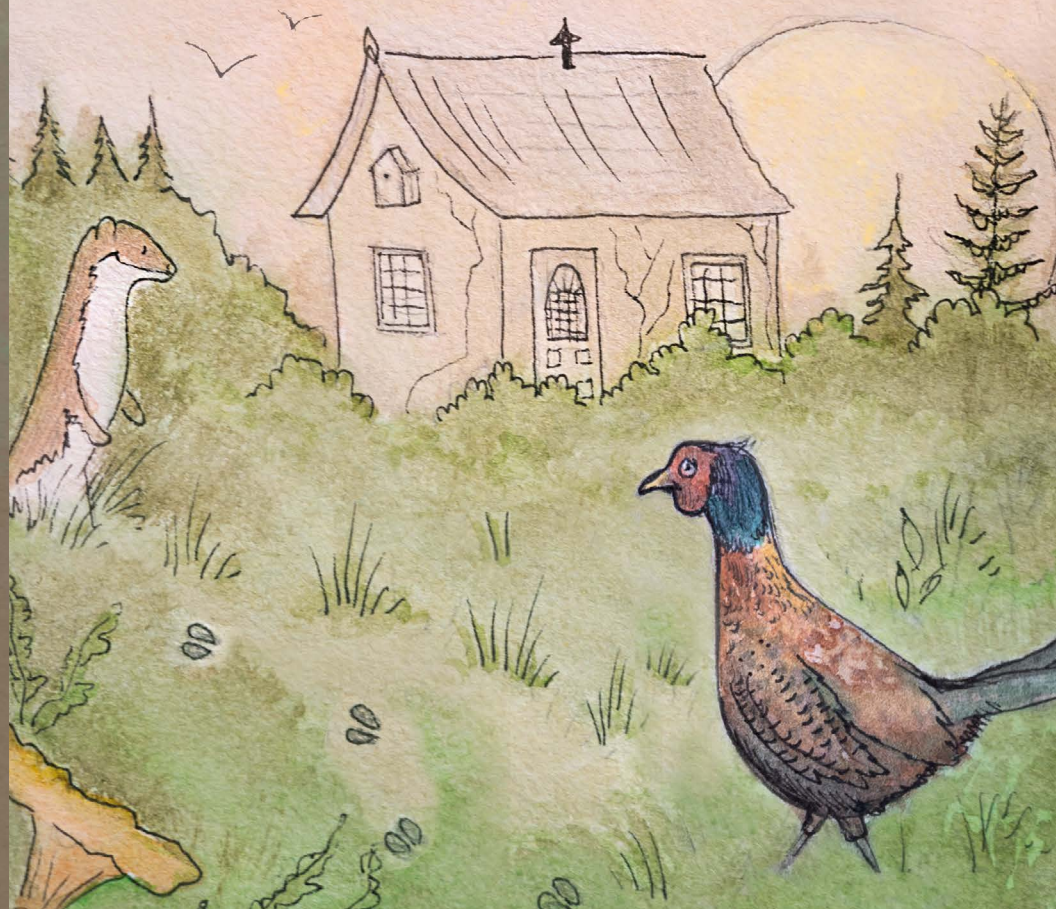

TOM DEKKER
JEANETTE BOOGMANS
DINE VAN BOSKUNST

WIETEKE OP VAKANTIE IN VILLA ONDERKAAK

OP ZOEK NAAR DIERSPOREN
EN HUN VERHALEN

TOM DEKKER
JEANETTE BOOGMANS
DINE VAN BOSKUNST

WIETEKE OP VAKANTIE IN VILLA ONDERKAAK

OP ZOEK NAAR DIERSPOREN
EN HUN VERHALEN

INHOUDSOPGAVE

HET JAAR VAN WIETEKE

Wieteke op vakantie in Villa Onderkaak

Tekst *Het jaar van Wieteke*: Jeanette Boogmans

Tekst *De lessen van Kjell*: Tom Dekker

Illustraties: Dine van Boskunst

Spoorillustraties bij *De lessen van Kjell*: Jeroen Kloppenburg

Vormgeving: Mary Feywood

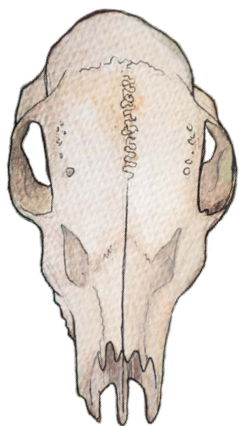
Tekstredactie: Mary Feywood en Mike Hirschler

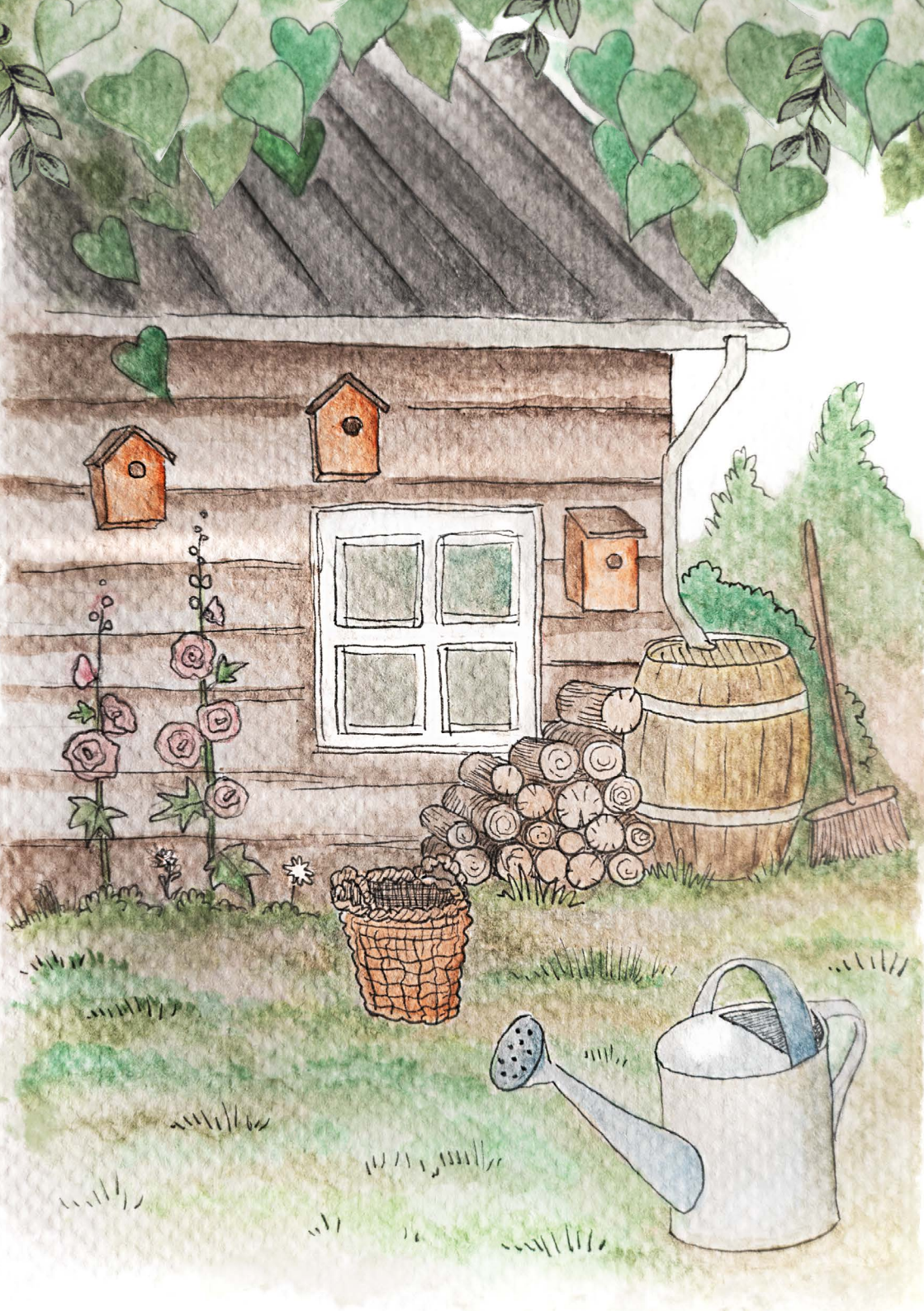
Eerste druk 2025

Het is simpel	9
De herfstvakantie, o nee, eerst het weekend eind september <i>Warme adem en nep buizerdveren</i>	12
Extra weekend in november <i>Gooi- en smijtduiven met keurige schijt</i>	16
Kerstvakantie <i>Gekef en geurvlaggen</i>	18
Weekend eind januari <i>Sneeuw, doodlopend spoor en code rood</i>	20
Krokusvakantie <i>Een bontjas, boksen en braakballen</i>	25
Weekend in april <i>Lekkere blaadjes, gloeilampen en ach, die das</i>	33
De meivakantie <i>Haakpootjes en een regendans</i>	39
Zomervakantie <i>Een knalgroen koor</i>	43

DE LESSEN VAN KJELL

Mijn eerste les	53
Kat, hond of haas	56
Op de Veluwe	58
Poep of braakbal	60
Sporenbedsporen	62
Veren	65
De das komt dichterbij	66
Bij het water	68
Schedels en kaakjes	70
Knaagsporen	70
Wolvendrol!	72

HET JAAR VAN WIETEKE

HET IS SIMPEL

Opa zegt altijd dat het simpel is. Dieren zijn net als mensen. Nee, niet zo raar als in De Fabeltjeskrant van vroeger, met kleren aan en zo. Maar hij bedoelt met wat ze nodig hebben. “Het is simpel: we willen een plek om te slapen, eten en... liefde! Bij dieren is dit net zo.” Ik denk dat hij gelijk heeft.

Mijn naam is trouwens Wieteke en ik ben 11 jaar. Mijn achternaam is een beetje raar, alsof ik een dichteres ben of opera's zing. Ik heet Rosenbaum. Opa en oma Onderkaak wonen op het platteland, aan de rand van het bos. Dat is tof, er is altijd wat te doen! Hun naam is Onderwater (dit was mama's achternaam), maar omdat hun boerderijtje Villa Onderkaak heet, noemen wij ze altijd zo.

Aan het einde van de zomer plukken we peren uit de boomgaard. De kippen mag ik voeren, de eieren moeten worden geraapt, we wieden in de moestuin en plukken wilde planten en dennennaalden om thee van te maken. Soms mag ik oma Agaath niet storen. Dan is ze bezig een schilderij te maken.

Maar vaak mag ik helpen verf mengen of vraagt ze wat ik er van vind.

Met opa ga ik veel naar buiten, hij heet Ben. We kijken naar zijn oude auto en dan start hij hem. Dat ding brult en gromt als een leeuw, wat een herrie. Opa geniet hier van, hij grijnst dan van oor tot oor.

In de perenboom hangt een uilenkast, voor de steenuiltjes. We zoeken naar poep en braakballen onder de kast. Gisteren vond ik zelfs een veer! Bijna ieder jaar krijgen de uilen jongen, die worden geteld en geringd en als ik geluk heb, mag ik daar bij zijn. De uiltjes zijn heel pluizig en super schattig. Ze hebben waanzinnig scherpe nagels en snavels, dus je moet oppassen. Als ze uit het nest gaan, kunnen ze nog helemaal niet vliegen. Ze hupsen en fladderen tussen de takken door en worden daarom takkelingen genoemd.

We houden van de boel ontdekken, dan lopen we langs de akkers en verdwijnen in het bos. Opa Ben ziet altijd alle pootafdrukken van dieren. Prenten, noemt hij ze. De puntige hoefafdrukken van reeën, een paadje door het gras van een das. “Kijk, wat een mooie dassenwissel!” roept hij dan.

Thuis is alles niet zo simpel. Mijn moeder, Jeanne, heeft het altijd druk. Eigenlijk heet ze Sjaan, maar dat vindt ze te gewoon. Omdat opa en oma haar vernoemd hebben naar de dappere strijdster Jeanne d’Arc klopt de naam toch.

Ze is binnenhuisarchitecte en heeft veel klanten die ze cliënten noemt. Papa heet Wil. Hij ging vroeger met me naar de speeltuin. Nu zit hij alleen maar op z’n mobieltje te koeke-loeren als hij thuis is.

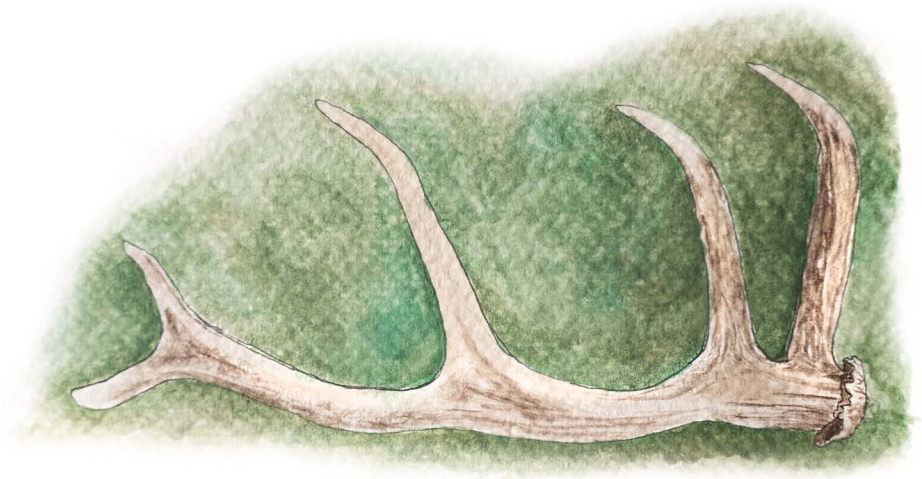
Ik denk niet dat ze nog verliefd zijn. Ze maken nooit ruzie, dat klinkt fijn, maar dat is het niet. Het lijkt wel alsof het ze niet boeit hoe het met de ander gaat. Ze zijn druk met hun

werk en hun collega’s en het huis en hun geld en de vakantie ver weg. Soms denk ik dat ze me vergeten. Als ik maar braaf een serie kijk of huiswerk maak, dan is het goed.

Maar niet zeuren! Opa Ben en oma Agaath zijn nog steeds gek op elkaar. Ze maken grapjes, pesten elkaar een beetje en bij het langslopen raken ze elkaar even aan.

Tijdens de weekenden en de vakanties mag ik vaak bij ze logeren, zo fijn is dat.

DE HERFSTVAKANTIE, O NEE, EERST HET WEEKEND EIND SEPTEMBER

WARMER ADEM EN NEP BUIZERDVEREN

In de najaarvakantie was ik in de Onderkaak (chic gezegd Villa Mandibula, dat is wetenschappelijk voor onderkaak). Opa's vader was tandarts, daar heeft hij het van. Hij zegt: "Hier in deze kaak vinden we alles wat lekker is, peren met wormen erin, melk met een vel erop en er stroomt schone lucht doorheen."

Hij houdt ervan om de dingen te zeggen zoals ze zijn. Soms vind ik het een beetje raar, maar hij is ook grappig. Dan zegt opa Ben: "Trek eens aan mijn vinger!" Als ik dat doe, laat hij een knalscheet. De eerste keer schrok ik me rot, daarna moesten we allebei hard lachen. Oma kijkt dan alsof ze moe is, ze heeft het al zo vaak gehoord.

Morgen moet ik weer naar die stomme school, daar baal ik van. Het liefst zou ik in de Onderkaak blijven. Opa en oma zijn lief en vinden het echt belangrijk om naar mij te luisteren. Zal ik je vertellen wat ik allemaal heb meegemaakt afgelopen week?

Nee, ik begin bij het begin, zoals het hoort. Voor mijn verjaardag had ik een burl-bon van opa en oma Onderkaak gekregen. Ze weten dat ik heel graag een keer de edelhertenbranst wil horen en zien. Die van de damherten heb ik met mijn ouders al eens mee gemaakt, na lang mekkeren. We wonen in de buurt van de Amsterdamse waterleidingduinen, dus dan is het niet zo moeilijk, daar zijn heel veel damherten. De damherten hebben hun branstperiode in oktober en het geluid dat de hitsige mannetjes maken heet knorren. Van een afstandje klinkt het wel zo, maar van dichtbij is het behoorlijk luid.

Via een vriend van de burens, een duingids, kwamen we in een arena terecht. Dit is de plek waar de mannen zich uitsloven. We gingen achter een boom staan, zodat we niet per ongeluk omver gelopen zouden worden. Er gebeurde zoveel, ik wist niet waar ik moest kijken. Het knorren klonk dreigend omdat het vlak naast ons was. Je hoorde de geweien, die eruit zien als een grote gerafelde schep, tegen elkaar aan kletteren. Sindsdien wilde ik graag ook het burlen van de edelherten horen.

Het laatste weekend van september stonden we achterlijk vroeg op. Ik was die vrijdag gelijk uit school op de trein gestapt, op weg naar Villa Onderkaak. We reden in het donker naar de Noord-Veluwe, ergens in de buurt van Assel. Opa en oma hadden een prachtig uitzichtpunt gevonden. Niet zo'n druk kijkscherm waar de fotografen je aan de kant duwen, maar een plek met ruim uitzicht op een open terrein.

De nachtmist trok op en we hoorden ver weg een diep keelgeluid. Even later volgde er een tegenreactie vanaf een andere kant. Het lijkt op een kruising tussen het brullen van een leeuw en het loeien van een koe. De eerste strepen blauw licht kwamen aan de horizon en met al het verkleurde gras en resten zuring leek het een oranje-gele zee.

Dichtbij ons kwam een familie zwijnen voorbij stuiven, staarten in de lucht. Er gebeurde een tijd niks, toen wat heen-en-weer gieren van de heren. De kop ver in de nek en met de rook van de warme adem stroomde het zware geburl naar buiten. Soms haperend, alsof een oude LP bleef hangen. Lang leve de verrekijkers! Een groepje nerveuze hinden (vrouwtjes) liep langs de bosrand. Het leek haast alsof ze al dat machtsvertoon maar onzin vonden. De herten (mannetjes) verdubbelden hun pogingen om sterk over te komen. Eentje schraapte met z'n enorme gewei over de grond en gooide de kluiten aarde met planten en al in de lucht. Er kwam nog een groot mannetje bij en het geburl werd luider. Ik gaf opa Ben en oma Agaath een dikke zoen, wat een fantastisch cadeau!

Deze week kon ik vanwege de herfstvakantie gelukkig wat langer blijven in de Onderkaak. Op de erfgrens vonden we een hele bos veren. Eerst dachten we van een buizerd, maar opa twijfelde. Hij zei: "We gaan het opzoeken binnen. De veren zijn zo donker, misschien is het van een havik."

We keken goed of de punten van de veren nog heel waren. Een roofvogel trekt de veren eruit, waardoor de punt van de veerschacht heel blijft. Een marter of een vos bijt de veren eraf, dan zie je geen hele punten meer. De punten waren van de veren af en de veren waren van een grote vogel, dus waarschijnlijk is het een vos geweest die hem te pakken heeft genomen.

Na zoeken in boeken en vergelijken op verensites, vonden we het: de veren waren van een havik! Wel raar, hoe kan zo een roofvogel zich nou laten pakken? Misschien was hij of zij ziek, of zat de havik zelf een prooi op te eten?

Opa had al een paar buizerdveren, dus die hebben we er naast gelegd. De veren van de havik zijn heel donkerbruin, een beetje donkergrijs-bruin. De buizerdveren zijn meer roodbruin. Maar omdat er buizerds zijn van wit naar donkerbruin en alles ertussenin, is dit nog helemaal niet zo duidelijk.

We lazen dat de buizerd een lichte veerschacht heeft, alleen de top is soms donker. De havik heeft een donkere veerschacht, alleen onderaan, bij de punt van de veer, is het licht gekleurd. De schacht was donker: bingo! Het bleek dat één van opa's oude buizerdveren ook een haviksveer was, lachen joh.

Daarna hebben we tosti's gegeten van oud brood met kaas en tomaat en ui ertussen en lekker veel ketchup erbij. Opa en oma nemen altijd een Thaise saus erbij, maar die vind ik te heet.

DE LESSEN VAN KJELL

MIJN EERSTE LES

Gisteren heb ik (mijn naam is Kjell) met meneer Onderwater gesproken. Hij is mijn buurman. Samen met mevrouw Onderwater woont hij op nummer 14. Ik woon op nummer 12, maar dat is al wel een eindje verder, want we wonen op een boerderij. Ik doe de groene MBO, en dat vind ik geweldig leuk. Behalve dan dat ik zo vroeg op moet staan, ik was liever nog wat blijven liggen en dan zelf de natuur in gegaan.

Ik heb al meerdere gesprekken gehad met meneer Onderwater en die ben ik nu aan het uittikken. Meneer Onderwater is een ervaren spoorzoeker, ik kan een hoop van hem leren, denk ik. Het doel voor mij is om dit voor een werkstuk te gebruiken.

Gisteren heb ik aan Ben (de voornaam van meneer Onderwater) gevraagd hoe ik het beste kan beginnen met spoorzoeken. Ben zei dat ik het beste thuis kon beginnen. "Je moet eerst leren kijken," zei hij. Dat begreep ik eerst niet. "Kijken is iets anders dan zien, net zoals iets horen iets anders is dan luisteren," zei hij daarna.

Hmm, lastig hoor, dan begrijp ik het nog niet. Ik kreeg wel nog een paar goede tips, die zal ik met jullie delen:

TIP 1

Pak je rust en neem de tijd

Als je in normaal tempo wandelt, ga je niet veel zien. Je zult echt rustig aan moeten doen. Voel waar de wind vandaan komt, kijk omhoog en omlaag en bedenk hoe een dier zich zou voelen als het hier was. Om sporen te vinden helpt het als je hoofd leeg is. Dat kost tijd...

TIP 3

Zoek in het zand en de modder

Zand en modder zijn de beste vrienden van een spoorzoeker. Kijk eens goed wat je daarin kunt vinden aan sporen. Als het droog weer is, komen dieren graag drinken in poeltjes. De randen van poeltjes zijn mooie sporenvangers.

TIP 4

Til eens wat op

Veel dieren zul je als je gaat spoorzoeken niet zien (tenzij je je als dier gedraagt). Dieren verbergen zich, hun sporen niet. Sommige dieren zijn goede verzamelaars en ze eten dan graag op verdeckte plekjes. Kijk eens onder planken en takken, je vindt zo makkelijk de voorraad van bijvoorbeeld de bosmuis.

TIP 2

Loop hetzelfde rondje

Kies een mooi gebied uit waar je je thuis voelt. Loop daarin telkens dezelfde wandelroute. Als je elke dag dezelfde route loopt, zul je merken dat je steeds meer zaken zult zien (door te kijken, inderdaad). Je ziet dan ook het effect van het weer en de seizoenen.

TIP 5

Leg een sporenbed aan

Met een emmer zandbakzand kun je zelf sporen bestuderen. Leeg de emmer en rol het zand aan met bijvoorbeeld een PVC-buis. Kun jij bedenken waar je dit het beste kunt aanleggen? Sommige dieren leggen dagelijks dezelfde routes af. De kortste route van A naar B is een goede plek voor een sporenbed. Elke dag even kijken en opschrijven wat je ziet. Je zult ook gaan leren wat het effect is van verschillende weersomstandigheden op de veroudering van sporen. Een sporenbed onder een afdakje gaat langer mee: check!

TIP 6

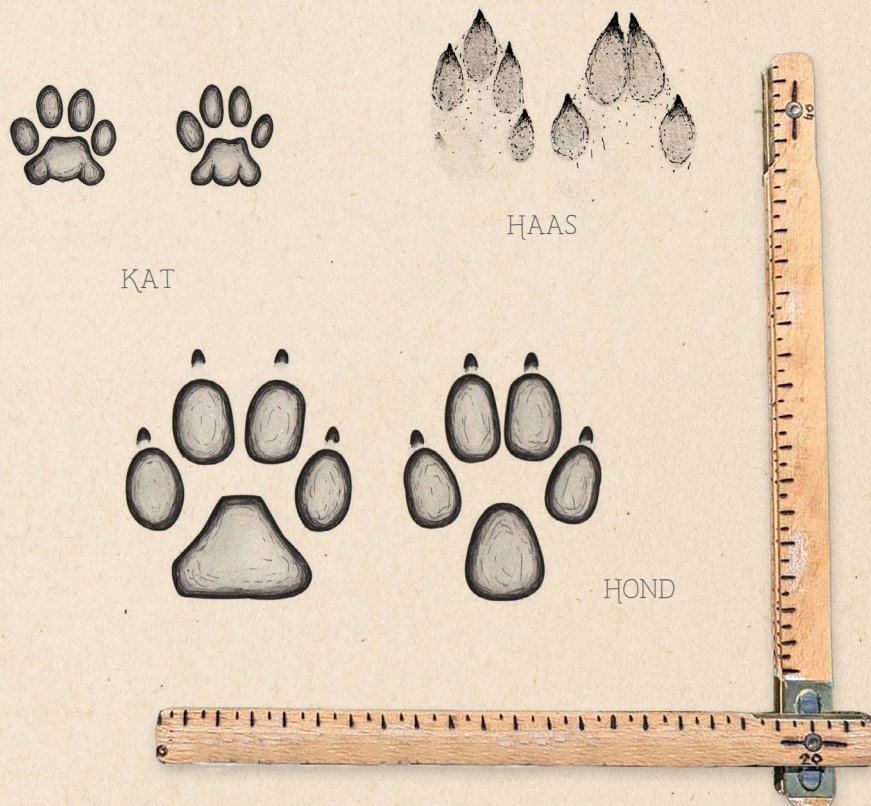
Vraag jezelf af wat het dier deed en waarom

Van Ben Onderwater krijg ik elke keer vragen terug als ik wat vraag. Soms word ik er goed chagrijnig van. 'Wat denk je zelf wat het is en waarom?' Standaardvraag van meneer Onderwater. Moet ik nog zelf gaan nadenken ook, hahaha! Maar wat vind jij daar eigenlijk van?

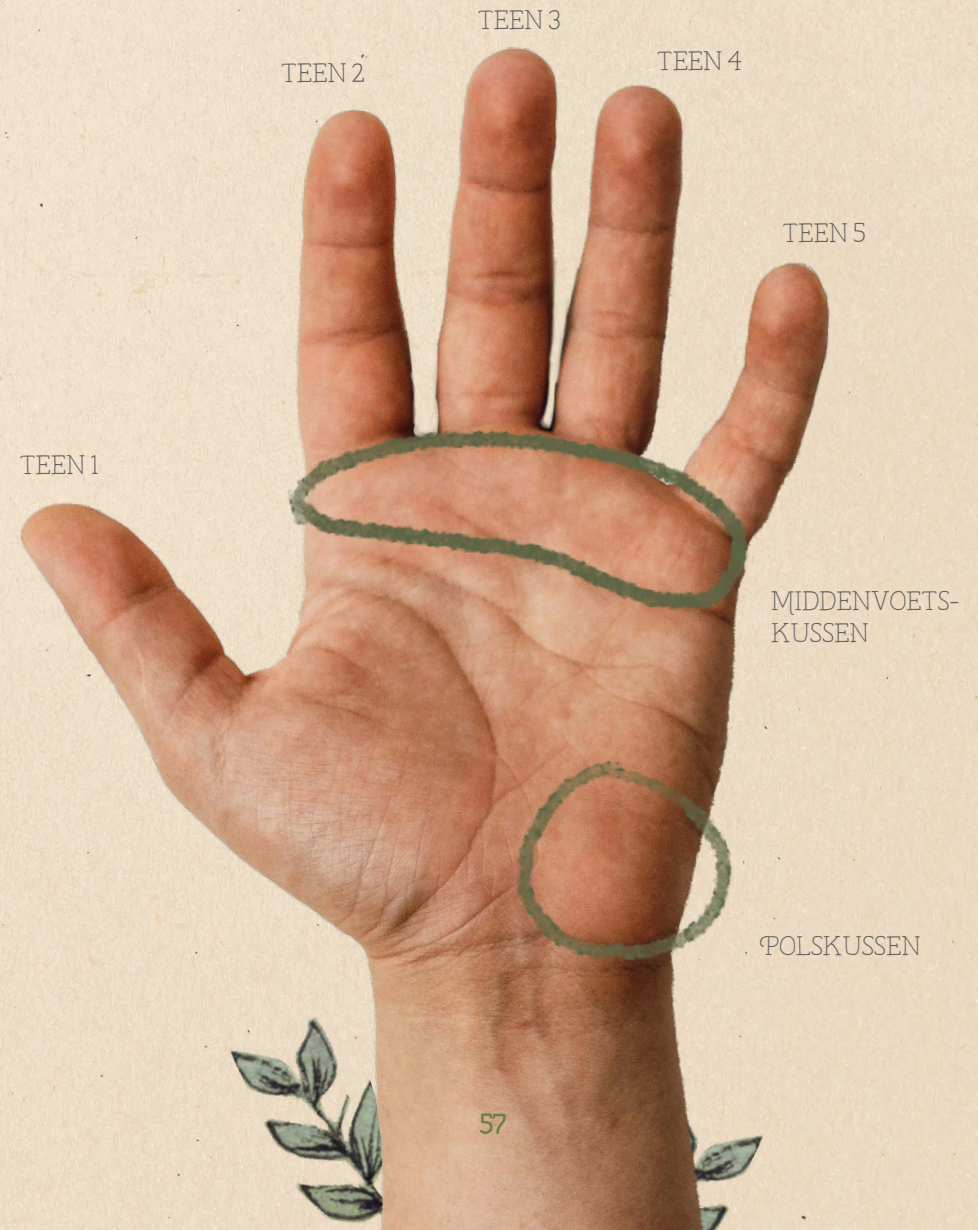
KAT, HOND OF HAAS

Vandaag was mooi! Ik was mijn vaste ronde door de buurt aan het lopen en er wordt bij nummer 20 gebouwd. De grond was afgegraven en er lag dus een gigantisch sporenbed te wachten. Ik vond daar sporen van kat, hond en haas. Best lastig om het verschil te zien.

Ik heb geleerd van Ben om tekeningen te maken van sporen. Op die manier leer je meer en ga je details en verschillen zien. Hieronder de tekeningen die ik gemaakt heb van de drie soorten dieren:

Kattensporen zijn rond, de voorpoot is meer breed dan lang. Hondensporen zijn meer langgerekt en meer lang dan breed. Bij een haas ontbreekt het middenvoetskussen. O, dat was ik nog vergeten uit te leggen, spoorzoekers gebruiken allerlei termen:

ONTMOET VERLIEFDE VOSSEN,
BROMMENDE MEIKEVERS,
NEPBUIZERDS, LEKKENDE
BOSMUIZEN EN FIGUUR-
SCHIJTENDE DUIVEN

Wanneer de 11-jarige Wieteke bij opa en oma in Villa Onderkaak logeert, neemt ze ons mee op avontuur. Ze struinen langs akkers en door het Veluwebos, op zoek naar diersporen. De leuke buurjongen Kjell helpt hen. Hij doet de groene MBO en maakt een werkstuk over diersporen. Samen ontdekken ze een stevige wolvendrol, vol met zwijnenhaar. Nu hopen ze een wolf te spotten...

Voor tieners van 10-15 jaar

Weylin Tracking